

Наукові перспективи
Видавнича група

ISSN (print) 2708-7530
DOI: 10.52058/2708-7530-2022-11(53)

НАУКОВІ ПЕРСПЕКТИВИ

СЕРІЯ: "ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ", СЕРІЯ: "ПРАВО",
СЕРІЯ: "ЕКОНОМІКА", СЕРІЯ: "ПЕДАГОГІКА",
СЕРІЯ: "ПСИХОЛОГІЯ", СЕРІЯ: "МЕДИЦИНА"

Миру нашій Україні

Випуск 11(53)

2024

Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління

Асоціація науковців України

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

Наукові перспективи

*(Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Медицина», Серія «Педагогіка», Серія «Психологія»)*

Випуск № 11(53) 2024

Київ – 2024

Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration

Association of Scientists of Ukraine

within the work of the Publishing Group "Scientific Perspectives"

Scientific Perspectives

*(Series "Public Administration", Series "Law", Series "Economics", Series
"Medicine", Series "Pedagogy", Series "Psychology")*

Issue № 11(53) 2024

Kiev – 2024

ISSN (print) 2708-7530

DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-11\(53\)](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-11(53))

Наукові перспективи: журнал. 2024. № 11(53) 2024. С.1635

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 24.09.2020 р. № 1188 журналу присвоєно категорію "Б" із галузей науки: державне управління, право та економіка

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021 № 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології

Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління (Рішення від 26.11.2024, № 19/11-24)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 24436-14376Р від 09.06.2020 р.

Журнал видається за підтримки Міжнародного економічного інституту (Есеніце, Чехія) та КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва"

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу та реалізації кращих традицій науки в Україні та за кордоном. Журнал висвітлює історію, теорію, механізми формування та функціонування, а, також, інноваційні питання розвитку державного управління, права, економіки, психології, педагогіки та медицини. Видання розраховано на дослідників, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів, магістрів, фахівців-практиків.

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Головний редактор:

Жукова Ірина Віталіївна — кандидат наук з державного управління, доцент, директор Видавничої групи «Наукові перспективи», директор Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління, Лауреат премії Президента України для молодих вчених, Лауреат премії Верховної Ради України молодим ученим, Лауреат премії імені Івана Франка у галузі інформаційної діяльності, Лауреат Всеукраїнської премії «Інновація в освіті — 2018», м. Київ, Україна

Заступники Головного редактора:

Янчук Артем Олександрович — доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, Заступник керівника Апарата Верховної Ради України (Київ, Україна);

Непомнящий Олександр Михайлович — доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук, професор, Дійсний член Академії будівництва України, професор кафедри архітектури і просторового планування Національного авіаційного університету (Київ, Україна). Заслужений будівельник України, Почесний працівник будівництва та архітектури, державний службовець 3 рангу (Київ, Україна);

Дацій Олександр Іванович — доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна);

Помиткіна Любов Віталіївна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Сіданіч Ірина Леонідівна — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (Київ, Україна);

Макаренко Олександр Миколайович — доктор медичних наук, професор, академік Міжнародної академії освіти та науки, професор кафедри загальномедичних дисциплін Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна).

Редакційна колегія:

Романенко Євген Олександрович — доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, полковник Генерального штабу Збройних сил України, президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна);

Арошидзе Паата — доктор економічних наук, професор, Асоційований професор Державного університету імені Шота Руставелі (Грузія);

Ахметова Лайла Сейсембековна — доктор історичних наук, професор політології, професор кафедри ЮНЕСКО, міжнародної журналістики і медіа в суспільстві факультету журналістики Казахського Національного університету (КазНУ) ім. аль-Фарабі (Казахстан);

Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна);

Балахтар Катерина Сергіївна — здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов в Національному університеті ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна);

Вашека Тетяна Володимирівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Вовк Вікторія Миколаївна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Державного університету ім. Станіслава Шашіца в Пілі (м. Піла, Польща);

Вдовіна Олена Олександрівна — кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент кафедри українознавства, культури та документознавства Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Полтава, Україна);

Гбур Зоряна Володимирівна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна);

Гвоздьжєвіч Сильвія — кандидат наук, кафедра адміністрації та національної безпеки Державної професійної вищої школи ім. Якуба з Парадижу в Гожуві-Великопольському (Польща);

Головач Наталія Василівна — кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна);

Гудзенко Ганна Володимирівна — кандидат медичних наук, асистент кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна);

Гуменникова Тамара Рудольфівна — доктор педагогічних наук, професор, директор Придунайської філії Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна);

Гечбаія Бадрі Нодаровіч — доктор економічних наук, професор, Асоційований професор Батумського державного університету ім. Шота Руставелі (Грузія);

Дибкова Людмила Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інформатики та системології ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (Київ, Україна)

Дегтяр Андрій Олегович — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та підприємництва Національного аерокосмічного університету імені М.С. Жуковського, Заслужений діяч науки і техніки України (Харків, Україна);

Дегтяр Олег Андрійович — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна);

Долгова Олена Миколаївна — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Журавльова Лариса Петрівна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна);

Ічанська Олена Михайлівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Кайдашев Роман Петрович — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного, фінансового та банківського права Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна);

Кобець Дмитро Леонтійович - кандидат економічних наук (доктор філософії), доцент Хмельницького національного університету, доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування (м. Хмельницький, Україна);

Коляденко Ніна Володимирівна — доктор медичних наук, доцент, завідувач кафедри медичної психології Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна);

Кошова Світлана Петрівна — кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри управління охорони здоров'я Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (Київ, Україна);

Лігоцький Анатолій Олексійович — доктор педагогічних наук, професор (Київ, Україна);

Лич (Назарук) Оксана Миколаївна — доктор психологічних наук, доцент, член-кореспондент української академії акмеології, член громадської спілки «Національна психологічна асоціація», доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Мальцев Дмитро Валерійович — кандидат медичних наук, завідувач лабораторії імунології і молекулярної біології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна);

Мельник Володимир Степанович — доктор медичних наук, професор кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №1 (Київ, Україна);

Мідельський Сергій Людвигович — професор, Академік, Президент Регіональної Академії Менеджменту (Казахстан);

Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща);

Мовмига Наталія Євгенівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри безпеки праці та навколишнього середовища Національного Технічного Університету «Харківський Політехнічний Інститут» (Харків, Україна);

Мотренко Тимофій Валентинович — доктор філософських наук, професор, професор кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом, Академік Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна) ;

Нікульчев Микола Олександрович — доктор богословських наук, кандидат філософських наук, професор, доцент кафедри історії та права ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» (Покровськ, Донецька область, Україна);

Недбалек Карел — доктор філософії (PhD) в галузі права, доцент, професор Європейського професійного докторату, MBA, адвокат (Чехія) ;

Новак-Каляєва Лариса Миколаївна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Львів, Україна) ;

Носирев Олександр Олександрович — кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри туризму і готельно-ресторанного бізнесу Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (Харків, Україна) ;

Орел Марія Григорівна — доктор наук з державного управління, професор кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, професор кафедри аналітичної економіки та природокористування Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Київ, Україна) ;

Пархоменко-Кучевіл Оксана Ігорівна — доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Перестюк Інга Миколаївна — кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Помиткін Едуард Олександрович — доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (Київ, Україна);

П'янківська Людмила Володимирівна – кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії психологічного забезпечення, Державний науково-дослідний інститут МВС України (Київ, Україна);

Радзіховська Наталія Станіславівна — кандидат медичних наук, лікар вищої категорії, завідувач відділенням неврології КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м. Києва", асистент кафедри неврології НМУ імені О.О. Богомольця (Київ, Україна) ;

Савенко Олена Анатоліївна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і права Дніпровського державного аграрно-економічного університету, членкиня громадської наукової організації "Фінансово-економічна наукова рада" (Київ, Україна) ;

Ситник Григорій Петрович — доктор наук з державного управління, кандидат технічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри державного управління Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна) ;

Стовба Тетяна Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та морського права Херсонської державної морської академії (Херсон, Україна);

Тимошенко Наталія Юрївна — кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ, Україна);

Титко Анна Василівна — кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна) ;

Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна) ;

Хохліна Олена Петрівна — доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна) ;

Цимбалюк Руслан Степанович — кандидат медичних наук, доцент кафедри загальної хірургії № 1 Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №2 (Київ, Україна) ;

Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна) ;

Шапавалова Алла Миколаївна - кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри філософії та історії Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського (Київ, Україна) ;

Якимчук Аліна Юрївна — доктор економічних наук, професор, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна) ;

Яковицька Лада Савелівна — доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна).

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

© автори статей, 2024

© Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління, 2024

© Асоціація науковців України, 2024

© Видавнича група «Наукові перспективи», 2024

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Державне управління»

Bondarchuk N.V., Onopriienko O.D. <i>IMPLEMENTATION OF THE SMART SYSTEM OF MANAGEMENT OF THE DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES: EXPERIENCE AND PERSPECTIVES</i>	19
Perga Iu.M. <i>SHAPING A RESPONSIBLE AI ECOSYSTEM FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT: CONTRIBUTIONS OF UNIVERSITIES AND PUBLIC ADMINISTRATION</i>	33
Білецький М.О. <i>МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ</i>	53
Бурик З.М., Красностанова Н.Е., Татарнікова Т.О. <i>СТРАТЕГІЯ ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ</i>	68
Валевський О.Л. <i>ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ІДЕНТИЧНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ</i>	82
Верхолаз В.Д., Венгер І.О. <i>ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ЦИФРОВОЇ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ</i>	99
Весоловська М.К., Карковська В.Я. <i>ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ: СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ</i>	111
Гамалій С.В. <i>ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО СЕКТОРА УКРАЇНИ ЯК ФАКТОР ЗМІЦНЕННЯ ЙОГО ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ</i>	126
Горбата Л.П. <i>ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ПРАВ ЛЮДИНИ ЧЕРЕЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТУ ОМБУДСМЕНА В УКРАЇНІ</i>	140
Гурей І. <i>ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНСТРУМЕНТІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДТРИМКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ</i>	154

Дакал А.В., Москаленко С.О. <i>ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СФЕРИ: СИСТЕМНИЙ ПІДХІД</i>	167
Жовнірчик Я.Ф., Штиршов О.М. <i>КОНЦЕПТ “ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ’Я” ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ’Я УКРАЇНИ</i>	179
Запорожець Т.В. <i>МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ</i>	193
Івченко В.Л., Купріянова В.С. <i>ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ: ДЖЕРЕЛОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ</i>	204
Климчук О.В. <i>ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ВЕДЕННЯ ВОЄННИХ ДІЙ</i>	216
Космірак А.В. <i>ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ДЛЯ ПІДТРИМКИ ТА СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ</i>	223
Курилас В.В. <i>ОСОБЛИВОСТІ СПІВРОБІТНИЦТВА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ДОСВІД УКРАЇНИ</i>	237
Ларіна Н.Б., Таран Є.І. <i>КЛАСИФІКАЦІЯ ІНСТРУМЕНТІВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДЛЯ ПОСИЛЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЕРЖАВИ</i>	249
Максимов О.Ю. <i>СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ АВІАКОМПАНІЯМИ В УМОВАХ КРИЗИ: МЕХАНІЗМИ АДАПТАЦІЇ, УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ТА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ</i>	260
Марушева О.А. <i>КОМПЛЕКСНЕ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ВІДБУДОВА УКРАЇНИ: ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ</i>	274
Матвій І.Є., Грицев В.С. <i>УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ КАПІТАЛОМ ТУРИСТИЧНИХ АГЕНЦІЙ</i>	289
Науменко О.В. <i>ОХОРОНА КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ</i>	298

Потоцький М.Ю., Ларіна Н.Б. <i>ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВСТУПУ ДО ЄС</i>	307
Процак К.В., Жужукін М.Д. <i>ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРСОНАЛУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ</i>	324
Рейтерович І.В. <i>ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УПРАВЛІННІ ІНФРАСТРУКТУРОЮ</i>	335
Стороженко Л.Г., Хільченко К.А. <i>ВЗАЄМОДІЯ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ</i>	345
Томашевська А.В., Жук О.І. <i>РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ</i>	359
Томчук Л.О. <i>ЗАПРОВАДЖЕННЯ В ЦНАП ПРИНЦИПУ «ЄДИНОГО ВІКНА» ДЛЯ ОБСЛУГОВУВАННЯ ВЕТЕРАНІВ/-ОК ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ</i>	373
Урікова О.М., Карий О.І., Мисько Ю.М. <i>ВПЛИВ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ НА СВІТОВИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ РИНКИ ФІНАНСОВИХ ТА СТРАХОВИХ ПОСЛУГ</i>	394
Цецик Я.П., Бабич С.В., Проказюк І.С. <i>МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВПЛИВУ ЯКОСТІ ЦИФРОВИХ КОМУНІКАЦІЙ В СФЕРІ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ НА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ЇХ НАДАННЯ</i>	408
Чухрай Н.І., Куцяба В.М. <i>ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	425
Юник І.Г. <i>СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ СИЛ ОБОРОНИ УКРАЇНИ</i>	434
Якимець М.М. <i>ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЇ «ГНУЧКОЇ ФОРМИ ПРАЦІ» НА БАЗІ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ В УМОВАХ УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ</i>	442

- Яременко О.І.** 453
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІМПОРТУ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

СЕРІЯ «Економіка»

- Агєєва І.М., Дереновська Н.Ю.** 460
ВАЖЛИВІСТЬ РОЗРОБКИ ЕФЕКТИВНОГО СТРАТЕГІЧНОГО НАБОРУ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ ОБГРУТУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ РІШЕНЬ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

- Адамів М.Є., Козак Ю.М., Ганайлюк Ю.А.** 472
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ ПЛАТФОРМ В УКРАЇНІ: МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ БІЗНЕСУ

- Андрусик Б.В.** 485
МІЖНАРОДНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

- Білінчук О.Ю.** 498
ESG-ПІДХОДИ У ФОРМУВАННІ СТРАТЕГІЇ СТІЙКОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

- Буртняк І.В., Ходан М.А.** 511
ПАРТИСИПАТИВНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: РЕАЛЬНІСТЬ ТА ВИКЛИКИ

- Вербовий Я.Л., Кондрєв П.В., Стеценко В.В.** 520
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯК СКЛАДОВА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

- Верхоглядова Н.І., Кононова І.В., Свічкач Н.М.** 528
МАРКЕТИНГОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ДЕВЕЛОПЕРСЬКИХ КОМПАНІЙ НА РИНКУ НЕРУХОМОСТІ

- Гавадзин Н.О., Криховецький І.З., Колодій І.І., Кашівський С.В.** 540
ПРО ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ МІЖ КАТЕГОРІЯМИ ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА, ЕКОНОМІЧНА СТАБІЛЬНІСТЬ, БЕЗРОБІТТЯ ТА ІНФЛЯЦІЯ

- Дудяк Н.В., Баруліна І.Ю.** 549
СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ЕФЕКТІВ МІСЬКИХ АГРОСИСТЕМ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ МІСЬКИХ ГРОМАД УКРАЇНИ

- Дяченко М.В.** 575
НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ
- Зайцева А.О., Агєєва І.М.** 589
УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЯК ОСНОВА ОБҐРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ РІШЕНЬ ПІДПРИЄМСТВА
- Карлаш Д.О., Войтко С.В.** 603
ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ НА СВІТОВУ ТОРГІВЛЮ
- Козинець А.О.** 615
УПРАВЛІННЯ АКАДЕМІЧНОЮ ДОБРОЧЕСНІСТЮ У ВИЩІЙ ОСВІТІ: ЕТИЧНІ АСПЕКТИ
- Корсікова Н.М., Коренман Є.М., Зінюта Ю.Б.** 629
ТЕХНОЛОГІЇ САМОМЕНЕДЖМЕНТУ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ МЕНЕДЖЕРА
- Кравчук М.А.** 643
ПОРІВНЯННЯ ПРОСТОРОВОЇ СТРУКТУРИ СІЛ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ І ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ
- Кузьминчук Н.В., Кленін О.В., Саржинський С.А.** 654
КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ МАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
- Лазебник Л.Л.** 667
ПОДАТКОВЕ ПЛАНУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ УЗГОДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ ТА ПІДПРИЄМСТВ
- Надкерничний І.В.** 678
МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОСТОРОВИХ ФОРМ ВЕДЕННЯ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ
- Назаренко І.М., Остапенко О.О.** 691
ГОТОВА ПРОДУКЦІЯ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-НОРМАТИВНА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ОБЛІКУ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ АУДИТУ
- Никифоров В.П., Хотєєва Н.В.** 703
НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ТАРИФНОЇ ТА ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ПРИ ФОРМУВАННІ ТА ВСТАНОВЛЕННІ ПОРТОВИХ ЗБОРІВ В УКРАЇНІ

УДК 334.72:338.43

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-11\(53\)-575-588](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-11(53)-575-588)

Дяченко Михайло Васильович аспірант, Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця, тел.: (067) 434-62-40, <https://orcid.org/0000-0003-2463-2769>

НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Анотація. У статті проведено дослідження аналізу проблем та напрямів інноваційного розвитку аграрних підприємств в Україні в умовах євроінтеграції.

В умовах євроінтеграційних процесів інноваційний розвиток аграрних підприємств є важливим фактором їх адаптації до вимог європейського ринку та забезпечення конкурентоспроможності на світовій арені. Проте, незважаючи на значний потенціал інноваційного розвитку, аграрні підприємства стикаються з низкою труднощів і проблем (недостатнє фінансування наукових досліджень і розробок; низький рівень доступу до сучасного обладнання та технологій тощо). При цьому більшість аграрних підприємств здійснюють інноваційну діяльність самостійно, оскільки їхні фінансові можливості обмежені для вирішення науково-технологічних завдань. В умовах воєнного стану в Україні, склалися несприятливі умови для ефективної інноваційної діяльності як в економіці загалом, так і в окремих галузях зокрема.

Встановлено, що для подолання цих проблем необхідно розробляти спеціальні програми навчання та підготовки кадрів, створювати умови для доступу до фінансування через пільгові кредити та гранти, а також проводити інформаційні кампанії, спрямовані на популяризацію інновацій. При цьому інноваційна діяльність у вітчизняному аграрному секторі характеризується різноманітністю видів продукції, відмінностями у технологіях її виробництва, значною регіональною диференціацією та залежністю від природних умов.

Проведена діагностика основних індикаторів інноваційного розвитку агропродовольчої сфери України виявила негативну динаміку більшості аналізованих показників. Впровадження інновацій як ключового фактору підвищення конкурентоспроможності здійснюється без належної системності. Це свідчить про необхідність розробки комплексного науково-методологічного та законодавчого механізму врегулювання інноваційних процесів у аграрному секторі економіки України.

Встановлено, що реалізація інноваційних процесів і визначення перспективних напрямів розвитку аграрного сектору значною мірою залежать від

державної політики України. Зокрема, важливим є формування нормативно-правової бази, яка б стимулювала інноваційні розробки та підприємництво в усіх сферах агровиробництва.

Інноваційний розвиток аграрних підприємств України є необхідною умовою їх адаптації до сучасних викликів ринку та забезпечення конкурентоспроможності в умовах євроінтеграції. Основними напрямками такого розвитку є впровадження точного землеробства, біотехнологій, цифровізації, органічного виробництва та використання відновлюваних джерел енергії. Важливим напрямом є створення сприятливого інвестиційного клімату, який дозволить залучати кошти від міжнародних фінансових установ і приватних інвесторів. Це передбачає зниження податкового навантаження, спрощення процедур реєстрації та сертифікації, а також забезпечення правового захисту інвесторів.

Інтеграція України до європейського ринку створює нові можливості (вихід на нові ринки збуту, доступ до сучасних технологій і обладнання, обмін досвідом із провідними європейськими компаніями, залучення інвестицій від європейських партнерів) для інноваційного розвитку аграрного сектору. Дослідження досвіду розвинутих країн світу може стати цінним ресурсом для вдосконалення стратегій і підходів у відповідь на сучасні виклики.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, аграрні підприємства, державне регулювання, євроінтеграція, агропромисловий комплекс, економічне зростання.

Diachenko Mykhailo Vasyliovych postgraduate Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia, tel.: (067) 434-62-40, <https://orcid.org/0000-0003-2463-2769>

DIRECTIONS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION

Abstract. The article analyzes the problems and directions of innovative development of agrarian enterprises in Ukraine in the context of European integration.

In the context of European integration processes, the innovative development of agricultural enterprises is an important factor in their adaptation to the requirements of the European market and ensuring competitiveness in the global arena. However, despite the significant potential for innovative development, agricultural enterprises face a number of difficulties and problems (insufficient funding for research and development; low access to modern equipment and technologies, etc.) At the same time, most agricultural enterprises carry out innovative activities on their own, as their financial capabilities are limited to solve

scientific and technological problems. Under the conditions of martial law in Ukraine, there are unfavorable conditions for effective innovation activity both in the economy as a whole and in certain industries in particular.

It is established that in order to overcome these problems, it is necessary to develop special education and training programs, create conditions for access to financing through soft loans and grants, and conduct information campaigns aimed at popularizing innovations. At the same time, innovation activity in the domestic agricultural sector is characterized by a variety of product types, differences in production technologies, significant regional differentiation, and dependence on natural conditions.

The diagnostics of the main indicators of innovative development of the agro-food sector of Ukraine revealed negative dynamics of most of the analyzed indicators. The introduction of innovations as a key factor in increasing competitiveness is carried out without proper systematicity. This indicates the need to develop a comprehensive scientific, methodological and legislative mechanism for regulating innovation processes in the agricultural sector of Ukraine.

It is established that the implementation of innovation processes and the identification of promising areas for the development of the agricultural sector largely depend on the State policy of Ukraine. In particular, it is important to form a regulatory framework that would stimulate innovation and entrepreneurship in all areas of agricultural production.

Innovative development of Ukrainian agricultural enterprises is a prerequisite for their adaptation to modern market challenges and ensuring competitiveness in the context of European integration. The main areas of such development include the introduction of precision agriculture, biotechnology, digitalization, organic production, and the use of renewable energy sources. An important area is the creation of a favorable investment climate that will allow attracting funds from international financial institutions and private investors. This includes reducing the tax burden, simplifying registration and certification procedures, and ensuring legal protection for investors.

Ukraine's integration into the European market creates new opportunities (access to new markets, access to modern technologies and equipment, exchange of experience with leading European companies, attraction of investments from European partners) for innovative development of the agricultural sector. The study of the experience of developed countries can be a valuable resource for improving strategies and approaches in response to current challenges.

Keywords: innovations, innovative activity, agricultural enterprises, state regulation, European integration, agro-industrial complex, economic growth.

Постановка проблеми. Економічна ефективність аграрного сектору в нинішній час визначається не стільки забезпеченістю природними ресурсами,

скільки впровадженням інновацій, своєчасним отриманням зовнішньої інформації та створенням інноваційних технологій. Високий рівень рентабельності та стабільний економічний розвиток аграрних підприємств у сучасних динамічних умовах динамічних змін і потрясінь залежать від використання в виробництві інноваційних рішень та технологій. Відтак, для підвищення конкурентоспроможності вітчизняних аграрних підприємств, досягнення їх економічного зростання, стимулювання продуктивності праці, подальшого розвитку аграрного сектору, необхідно перейти до інноваційну модель розвитку аграрного сектору. Тому, пріоритетом стає формування інноваційної економічної системи за підтримки держави та суб'єктів інноваційного бізнесу.

Інноваційна діяльність аграрних підприємств в сучасних умовах євроінтеграції потребує забезпечення балансу між екологічними обмеженнями, що стримують економічне зростання, та обсягом інвестицій як одного з ключових факторів підвищення конкурентоспроможності аграрного сектора економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження проблем інноваційного розвитку аграрного сектору економіки України зробили такі видані науковці як Балахонова О.В., Дудник О.В., Захарченко В.І., Зоргач А.М., Ільчук М.М., Калетнік Г.М., Коновал І.А., Курило Л.І., Логоша Р.В., Месель-Веселяк В.Я., Саблук П.Т., Федоров М.М., Шпикуляк О.Г. та інші. Однак в сучасних умовах євроінтеграції залишається низка актуальних питань, які потребують розробки теоретичних та методологічних підходів для інтеграції інновацій у систему аграрного сектору економіки.

Сучасні умови господарювання доводять, що інноваційний розвиток аграрних підприємств в Україні потребує поглибленого дослідження. Економічні зміни в діяльності аграрних підприємств зумовили появу формування нової моделі інноваційного розвитку аграрного сектору економіки з новими рисами та пріоритетами.

Метою статті є проведення дослідження проблем та напрямів інноваційного розвитку аграрних підприємств в Україні в умовах євроінтеграції.

Виклад основного матеріалу. Сучасний аграрний сектор України є однією з ключових складових національної економіки, яка забезпечує продовольчу безпеку, формує значну частину ВВП та є важливим джерелом валютних надходжень. В умовах євроінтеграційних процесів інноваційний розвиток аграрних підприємств стає важливим фактором їх адаптації до вимог європейського ринку та забезпечення конкурентоспроможності на світовій арені.

Інноваційний розвиток в аграрній сфері передбачає впровадження новітніх технологій, розробку та використання прогресивних підходів до ведення господарської діяльності, а також підвищення ефективності викорис-

тання ресурсів. Це включає як впровадження сучасної техніки та обладнання, так і розвиток інформаційних технологій, що дозволяють оптимізувати виробничі процеси, планування та контроль.

Особливість аграрного сектору полягає у високій залежності від природно-кліматичних умов, що робить його чутливим до зовнішніх змін. У цьому контексті інновації спрямовані на зниження залежності від таких факторів шляхом використання точного землеробства, біотехнологій, автоматизації та цифровізації.

Інноваційний розвиток також передбачає впровадження екологічно безпечних методів господарювання, які відповідають стандартам Європейського Союзу ЄС. Це стосується зниження використання хімічних добрив, переходу на органічне виробництво та впровадження технологій переробки відходів [1, с. 48].

Незважаючи на значний потенціал інноваційного розвитку, аграрні підприємства стикаються з низкою труднощів і проблем, основними серед яких є: недостатнє фінансування наукових досліджень і розробок; брак кваліфікованих кадрів, які здатні працювати з сучасними технологіями; низький рівень доступу до сучасного обладнання та технологій через високу вартість; недостатня обізнаність фермерів про переваги інноваційних підходів.

Основною причиною низького рівня інноваційної активності вітчизняних аграрних товаровиробників є недостатність фінансування НДДКР, які продукували б виробництво нових товарів (послуг) на впровадження новацій у виробничий процес. Більшість аграрних підприємств здійснюють інноваційну діяльність самостійно, оскільки їхні фінансові можливості обмежені для вирішення науково-технологічних завдань. У результаті технічний рівень по виробництву сільськогосподарської продукції в Україні поступово знижується, а запроваджуються переважно ті інновації, які не потребують значних фінансових вкладень. Вітчизняна наукомістка продукція значною мірою витіснена з внутрішнього ринку імпортними товарами, тоді як високі витрати на освоєння сучасної продукції змушують аграрні підприємства уникати реалізації довготривалих і складних наукомістких проектів. Таким чином, у сфері інноваційної діяльності аграрного сектору економіки склалися серйозні системні перешкоди [2, с. 251].

За роки реформ так і не вдалося створити цілісну систему інформаційно-аналітичного забезпечення для ефективного управління інноваційним потенціалом і процесами як на національному рівні, так і в межах окремих підсистем (регіонів, галузей чи підприємств). Інформаційна база залишається недостатньою: бракує даних про нові технології, перспективні ринки збуту, а також об'єктивної інформації про наявний інтелектуальний потенціал країни. Ринок послуг орієнтований переважно на консалтингову підтримку

розробників інновацій, у той час як їм першочергово потрібні замовники для запуску серійного виробництва своєї продукції.

Неможливість отримати повні дані про інноваційно активні аграрні підприємства в Україні також ускладнює ситуацію. Статистичні показники збираються лише для промисловості, тоді як аграрний сектор залишається поза увагою. Це значно ускладнює якісне виконання основних функцій управління інноваційним потенціалом, зокрема у сфері сільського господарства.

Для подолання цих проблем необхідно розробляти спеціальні програми навчання та підготовки кадрів, створювати умови для доступу до фінансування через пільгові кредити та гранти, а також проводити інформаційні кампанії, спрямовані на популяризацію інновацій.

В умовах воєнного стану в Україні, склалися несприятливі умови для ефективної інноваційної діяльності як в економіці загалом, так і в окремих галузях зокрема. У зв'язку з цим стратегічно важливим залишається завдання формування механізму державного регулювання інноваційного розвитку. Це передбачає реалізацію заходів економічної політики та вдосконалення наявної державної системи стимулювання інновацій [3, с. 59].

Ключовими цілями є підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору економіки на основі інновацій, що дозволить національним аграрним товаровиробникам успішніше конкурувати на внутрішньому та міжнародному ринках, що сприятиме утвердженню України серед розвинених країн світу.

Високотехнологічні галузі та сфери, що задовольняють основні потреби населення, набули стратегічного значення. Ці виклики у розвитку аграрних підприємств в Україні пов'язані з переходом аграрної економіки на інноваційний тип розвитку. Досвід розвинених країн свідчить, що досягнення високого рівня якості життя й задоволення споживчих потреб можливі лише завдяки інноваційному розвитку економіки в цілому.

Відстоювання національних інтересів та реалізація геополітичних пріоритетів України вимагають запровадження інноваційної моделі розвитку, яка здатна забезпечити міжнародну конкурентоспроможність країни та реалізувати її економічний потенціал. Інноваційна активність є ключовим елементом сучасних наукових, виробничих і соціально-економічних процесів.

Інноваційна діяльність у вітчизняному аграрному секторі характеризується різноманітністю видів продукції, відмінностями у технологіях її виробництва, значною регіональною диференціацією та залежністю від природних умов. Вона ускладнюється розривом між виробниками та науковими установами, слабким розвитком організаційно-економічних механізмів трансферу новачій в інновації, а також різноманітністю організаційних форм аграрної діяльності.

На першому етапі інноваційної діяльності, який охоплює створення інновацій, основну роль відіграють науково-дослідні установи АПК. Цей процес включає вирішення низки складних завдань: фінансування розробки новацій, проведення фундаментальних і прикладних досліджень, визначення об'єктів інтелектуальної власності, організацію виробництва та реалізацію наукоємної продукції. Важливо скоротити терміни створення інновацій, підвищити рівень їхньої новизни та забезпечити переваги над традиційними аналогами. Ключовим питанням є організація оперативного трансферу інновацій до сільськогосподарських виробників. На цьому етапі держава має повністю фінансувати фундаментальні дослідження, тоді як прикладні проекти можуть отримувати підтримку як з державних, так і з приватних джерел. Найпоширенішими новаціями є нові сорти та гібриди рослин, породи тварин, штами мікроорганізмів, модифікації сільськогосподарської техніки, хімічні та біологічні препарати, а також економічні розробки.

Етап поширення інновацій реалізується органами управління АПК спільно з розробниками нововведень. На цьому етапі вирішальну роль відіграють менеджмент та інформаційне забезпечення. Відтворення інновацій у сільському господарстві здійснюється за участю насінницьких господарств, племінних заводів, машинобудівних підприємств і біологічних фабрик.

В умовах євроінтеграції аграрні підприємства в Україні переважно орієнтуються на інноваційний шлях розвитку. В державі створено певну правову основу для підтримки інноваційного розвитку підприємництва, зокрема через такі Закони України, як «Про інноваційну діяльність», «Про інвестиційну діяльність», «Про наукову і науково-технічну експертизу», та низку інших нормативно-правових актів. Однак, впровадження інновацій у виробничу діяльність аграрних підприємств, яке є важливим чинником їх конкурентоспроможності, досі не набуло системного характеру [4, с. 254].

Для оцінки інноваційного розвитку України та порівняння з країнами ЄС доцільно використовувати міжнародні індикатори, такі як Європейський інноваційний індекс. Згідно з його даними у 2023 році, Україна опинилася у групі «Скромних новаторів» із індексом 31,0, що є низьким рівнем інноваційного розвитку [5].

У 2023 році Україна покращила свій рейтинг та посіла 55 позицію (у 2022 році посідала 57 позицію) в рейтингу Глобального Інноваційного Індексу із 133 країн світу, а також посіла 34 місце серед 39 економік Європи. Проте у 2024 році відбулося погіршення, Україна посіла 60 позицію із 133 країн та 34 позицію серед 39 економік Європи [6].

Проведена діагностика основних індикаторів інноваційного розвитку агропродовольчої сфери України виявила негативну динаміку більшості аналізованих показників. Низький рівень інноваційної активності підприємств

аграрного сектору України протягом 2016-2023 років. Більшість реалізованих інноваційних проєктів припадала на виробничі технології (68%), серед яких найпоширенішими були нові методи застосування добрив і засобів захисту рослин [7, с. 21].

Впровадження інновацій як ключового фактору підвищення конкурентоспроможності здійснюється без належної системності. Це свідчить про необхідність розробки комплексного науково-методологічного та законодавчого механізму врегулювання інноваційних процесів у аграрному секторі економіки України. Як зазначає Л.М. Щуревич, у глобалізованій економіці спостерігається відсутність узгодженості між потребами аграрної галузі та діяльністю наукових установ, що є наслідком незбалансованості інноваційної економічної системи [8, с. 103].

Реалізація інноваційних процесів і визначення перспективних напрямів розвитку аграрного сектору значною мірою залежать від державної політики України. Зокрема, важливим є формування нормативно-правової бази, яка б стимулювала інноваційні розробки та підприємництво в усіх сферах агропромисловості. Існуюча кількість нормативно-правових актів щодо інноваційної діяльності в Україні є достатньою, проте вони не забезпечені належними механізмами реалізації, методами впровадження та фінансовою підтримкою з боку держави. Нормативно-правові документи є неузгодженими між собою, регламентують лише загальні принципи і не розглядають інноваційну діяльність як послідовний процес, спрямований на прискорення економічного розвитку України [9, с. 42].

Нині в Україні відсутня чітка організаційна система, яка б забезпечувала виконання основних етапів інвестиційного процесу, зокрема:

- проведення фундаментальних і прикладних досліджень;
- проєктування, створення та розробку інноваційних процесів;
- впровадження інноваційних технологій у виробництво;
- масове виробництво та маркетинг інноваційної продукції [10, с. 58].

Відсутність такої системи гальмує розвиток інноваційного й науково-технічного потенціалу аграрної галузі.

Низька інноваційна активність аграрних підприємств України є наслідком недостатнього державного фінансування. Наявні суттєві диспропорції між обсягами коштів, виділених з державного бюджету, та власними фінансовими ресурсами підприємств, що впливає на ефективність інноваційної діяльності [11, с. 141].

Несприятливий інвестиційний клімат та низька інвестиційна привабливість перешкоджають залученню достатніх інвестиційних ресурсів для розвитку аграрних підприємств. Це обмежує можливості впровадження інноваційних технологій та здійснення технічного переоснащення виробництва.

Багато галузей національної економіки України, включаючи аграрний сектор, стикаються з низкою проблем, які ускладнюють ефективне застосування інноваційних рішень у виробничій діяльності.

В останні роки ситуація ускладнюється через недостатнє державне фінансування, низький рівень підтримки аграрного сектору з боку держави та обмежений розвиток інноваційних досліджень у сільському господарстві. Це суттєво стримує прогрес галузі та впровадження сучасних технологій.

Державна підтримка відіграє важливу роль у стимулюванні інноваційного розвитку аграрних підприємств. Це включає фінансування наукових досліджень, субсидії на впровадження інноваційних технологій, створення інноваційних кластерів та технопарків.

Україна вже має низку програм підтримки аграрного сектору, які спрямовані на стимулювання модернізації обладнання, розвиток органічного виробництва та підвищення енергоефективності. Разом із тим необхідно активніше залучати ресурси ЄС, такі як програми Horizon Europe, для фінансування інноваційних проєктів.

Важливим напрямом є створення сприятливого інвестиційного клімату, який дозволить залучати кошти від міжнародних фінансових установ і приватних інвесторів. Це передбачає зниження податкового навантаження, спрощення процедур реєстрації та сертифікації, а також забезпечення правового захисту інвесторів.

Для усунення недостатнього рівня інноваційно-технологічного забезпечення аграрних підприємств потрібно впровадити низку змін, зокрема:

- 1) Удосконалення інституційно-правової бази, що регулює застосування інноваційних методів у сільському господарстві.
- 2) Розвиток інтелектуального потенціалу аграрної галузі та стимулювання наукових досліджень.
- 3) Оптимізація організаційно-економічного механізму для забезпечення технологічної безпеки аграрного сектору.
- 4) Підвищення кваліфікації працівників аграрної галузі та вдосконалення їхньої професійної підготовки.
- 5) Створення механізмів державної фінансової підтримки для підприємств, що впроваджують інновації.
- 6) Реалізація стратегій і програм розвитку інноваційної діяльності в аграрному секторі.
- 7) Залучення інвестицій для впровадження науково-технічних досягнень у виробничі процеси.
- 8) Розробка дієвих механізмів стимулювання інновацій в агропродовольчій галузі.
- 9) Підвищення конкурентоспроможності аграрної продукції з акцентом на екологічний та біологічний розвиток.

Впровадження інновацій є ключовим фактором сучасного аграрного виробництва, спрямованим на вирішення соціально-економічних викликів агропродовольчої сфери. Це сприяє покращенню економічних показників аграрних підприємств та забезпеченню населення якісною сільськогосподарською продукцією.

Для ефективного впровадження інноваційної діяльності необхідно виконати наступні кроки:

- 1) Виявити і дослідити актуальні проблеми аграрного сектору.
- 2) Розробити науково обґрунтовані рішення для їхнього вирішення.
- 3) Стимулювати зацікавленість у впровадженні інноваційних ідей.
- 4) Забезпечити ресурсну базу для реалізації інновацій.
- 5) Впровадити організаційно-економічний механізм інноваційної діяльності.

Зважаючи на необхідність часу для відновлення наукового потенціалу України, доцільним є використання зарубіжних інноваційних технологій, які успішно інтегровані в аграрних секторах розвинених країн. Це дозволить Україні пришвидшити розвиток агропромислового комплексу та наблизитися до світових стандартів [12, с. 54].

Євроінтеграційні процеси відкривають перед аграрними підприємствами України нові можливості, такі як розширення доступу до ринків ЄС, залучення інвестицій та участь у міжнародних програмах. Однак, разом із можливостями євроінтеграція ставить перед підприємствами і нові виклики. Основними серед них є необхідність відповідності продукції стандартам якості ЄС, підвищення конкурентоспроможності та впровадження сучасних технологій.

Інтеграція України до європейського економічного простору передбачає гармонізацію законодавства, що регулює аграрну діяльність, із нормативними актами ЄС. Зокрема, це стосується стандартів сертифікації продукції, санітарних і фітосанітарних норм, а також екологічних вимог.

В умовах євроінтеграції ключовими напрямками інноваційного розвитку аграрних підприємств в Україні є:

- 1) Технології точного землеробства, що дозволяють здійснювати оптимальне управління процесами вирощування культур, зокрема за рахунок використання даних супутникового моніторингу, автоматизованого обладнання та сенсорів. Це сприяє зменшенню витрат ресурсів, підвищенню врожайності та якості продукції.

- 2) Розвиток біотехнологій забезпечує створення нових сортів рослин і порід тварин, які мають високі адаптаційні властивості до кліматичних змін, стійкість до хвороб і шкідників. Це дозволяє підвищувати продуктивність господарської діяльності, мінімізуючи при цьому екологічні ризики.

- 3) Цифровізація та автоматизація передбачає впровадження

програмного забезпечення для управління підприємством, систем обліку, планування та аналізу. Автоматизація виробничих процесів дозволяє знижувати витрати на робочу силу, підвищувати точність і швидкість виконання операцій.

4) Перехід до органічного виробництва відповідає запитам європейського ринку, який демонструє постійно зростаючий попит на екологічно чисту продукцію. Органічне господарювання передбачає використання природних добрив, мінімізацію хімічних впливів і збереження природного середовища.

5) Використання відновлюваних джерел енергії. Аграрні підприємства можуть використовувати біомасу, сонячну та вітрову енергію для забезпечення власних енергетичних потреб. Це дозволяє знижувати витрати на енергоресурси та підвищувати екологічну стійкість.

б). Інноваційні методи переробки та зберігання продукції. Новітні технології дозволяють зменшувати втрати продукції під час зберігання, забезпечувати тривалий термін зберігання та покращувати якість продукції.

Інтеграція України до європейського ринку створює нові можливості для інноваційного розвитку аграрного сектору. Зокрема, це вихід на нові ринки збуту, доступ до сучасних технологій і обладнання, обмін досвідом із провідними європейськими компаніями та залучення інвестицій від європейських партнерів.

Однак для повноцінного використання цих можливостей вітчизняним аграрним підприємствам необхідно підвищувати рівень адаптивності до вимог європейського ринку, зокрема шляхом сертифікації продукції, впровадження екологічних стандартів та використання передових технологій.

Висновки. Основною метою інноваційного розвитку аграрного сектору економіки України є досягнення продовольчої безпеки в умовах євроінтеграції та забезпечення сталого розвитку через впровадження інновацій у аграрну сферу. У зв'язку з цим, на даному етапі необхідно зосередити зусилля на довгостроковому прогнозуванні можливих напрямів розвитку аграрного сектору, виборі пріоритетних інноваційних проєктів, які мають значення як для аграрної галузі, так і для держави. Важливо здійснювати цей процес із врахуванням доступних фінансових ресурсів, а також забезпечити підтримку наукових досліджень, що є необхідними для реалізації інноваційних змін.

У контексті сучасної моделі інноваційного розвитку аграрного сектору економіки, держава повинна виконувати ключову інтегруючу роль у подоланні деструктивних процесів, пов'язаних з неефективним використанням науково-технічних знань та розробок при створенні інноваційних технологій. Однією з актуальних проблем є недостатнє державне фінансування наукових досліджень, що стримує їх ефективний розвиток.

Інноваційний розвиток аграрних підприємств України є необхідною умовою їх адаптації до сучасних викликів ринку та забезпечення конкурентоспроможності в умовах євроінтеграції. Основними напрямками такого розвитку є впровадження точного землеробства, біотехнологій, цифровізації, органічного виробництва та використання відновлюваних джерел енергії.

Державна підтримка та залучення міжнародних ресурсів відіграють важливу роль у стимулюванні інновацій. Разом із тим важливо подолати наявні виклики, які стримують розвиток інноваційної діяльності, такі як брак фінансування, недостатня обізнаність фермерів і високі витрати на впровадження нових технологій.

Інноваційний розвиток аграрного сектору дозволить не лише забезпечити сталий розвиток галузі, а й сприяти інтеграції України до європейського економічного простору, розширенню експортних можливостей та зростанню добробуту населення.

Література:

1. Логоша Р.В. Державне регулювання ринку овочів: стан, проблеми, шляхи вирішення. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2016. Випуск 17, Ч. 2. С. 47–50.
2. Інноваційна діяльність в аграрній сфері: інституціональний аспект : монографія / П.Т. Саблук, О.Г. Шпикуляк, Л.І. Курило та ін. Київ : ННЦ ІАЕ, 2010. 706 с.
3. Логоша Р.В., Поліщук О.А., Дяченко М.В. Напрями активізації інвестиційної діяльності в сфері сільського господарства в умовах воєнного стану й поствоєнного відновлення. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2023. №12 (271). С. 57–65. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10664441>
4. Щуревич Л.М. Інноваційні перспективи в розвитку аграрного сектору в Україні. *Інвестиції: практика та досвід. Серія «Державне управління»*. 2018. Вип. 10. С. 101–105.
5. European Innovation Scoreboard 2023 https://op.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/04797497-25de-11ee-a2d3-01aa75ed71a1?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAR2N-Weq5sqlrnvs16hgxrJ8PF7sbo5WGOpiLg5NBbM-11y8kewwbYP6Qk_aem_Z16Qn37d13pH3KqdLWjIIQ
6. Інформаційні матеріали щодо стану інноваційної діяльності. <https://me.gov.ua/documents/detail?lang=uk-ua&id=69b9a9bf-5fbc-4035-8c0f-ac26b853c0eb&title=informatsiini-materialischodostanuinnovatsiinoiialnosti&showmenutree=true>
7. Скрипник В.В. Інноваційний розвиток агропромислових підприємств України: сучасний стан, проблеми та перспективи. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2021. №20. С. 19-24.
8. Радченко О.Д., Ткач Л.Л., Дендебера О.П. Державне регулювання та підтримка аграрних інновацій в Україні. *Економіка АПК*. 2020. № 11. С. 119–136. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202011119>
9. Месель-Веселяк В.Я., Федоров М.М. Стратегічні напрями розвитку аграрного сектору економіки України. *Економіка АПК*. 2016. № 6. С. 37–49.
10. Ільчук М.М., Коновал І.А. Ефективність інвестиційного процесу створення та функціонування високотехнологічного сільськогосподарського підприємства. *Економіка АПК*. 2015. № 5. С. 55–61.

11. Логоша Р.В., Дяченко М.В. Теоретико-методологічні основи формування державного регулювання процесів інноваційного розвитку АПК в умовах глобальних трансформацій. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 11 (17). С. 138–152. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11\(17\)-138-152](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11(17)-138-152)

12. Логоша Р.В., Дяченко М.В. Зарубіжний досвід застосування методів державного регулювання інноваційного розвитку АПК. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2023. № 1 (260). С. 52–59. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7786997>

References:

1. Lohosha R.V. (2016). Derzhavne rehuliuвання rynku ovochiv: stan, problemy, shliakhy vyryshennia [State regulation of the vegetable market: state, problems, solutions]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky*. 2016. Vypusk 17, Ch. 2. 47–50 [in Ukrainian].

2. Innovatsiina diialnist v ahraryi sferi: instytutsionalnyi aspekt [Innovative activity in the agricultural sector: institutional aspect]: monohrafiia / P.T. Sabluk, O.H. Shpykuliak, L.I. Kurylo ta in. Kyiv : NNTs IAE, 2010. 706 [in Ukrainian].

3. Lohosha R.V., Polishchuk O.A., Diachenko M.V. (2023). Napriamy aktyvizatsii investytsiinoi diialnosti v sferi silskoho hospodarstva v umovakh voiennoho stanu y postvoiennoho vidnovlennia [Directions for intensifying investment activity in the agricultural sector under martial law and post-war recovery]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*. №12(271). 57–65. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10664441> [in Ukrainian].

4. Shchurevych L.M. (2018). Innovatsiini perspektyvy v rozvytku ahrarynoho sektoru v Ukraini [Innovative prospects for the development of the agricultural sector in Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid. Serii «Derzhavne upravlinnia»*. Vyp. 10. 101–105 [in Ukrainian].

5. European Innovation Scoreboard 2023. URL: https://op.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/04797497-25de-11ee-a2d3-01aa75ed71a1?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAR2N-Weq5sqlrnvs16hgxrJ8PF7sbo5WGOpiLg5NBbM-11y8kewwbYP6Qk_aem_Z16Qn37d13pH3KqdLWjllQ [in Ukrainian].

6. Informatsiini materialy shchodo stanu innovatsiinoi diialnosti. URL: <https://me.gov.ua/documents/detail?lang=uk-ua&id=69b9a9bf-5fbc-4035-8c0f-ac26b853c0eb&title=informatsiini-materialischodostanuinovatsiinoidiialnosti&showmenutree=true> [in Ukrainian].

7. Skrypnyk V.V. (2021). Innovatsiinyi rozvytok ahropromyslovykh pidpriemstv Ukrainy: suchasnyi stan, problemy ta perspektyvy [Innovative Development of Ukrainian Agricultural Enterprises: Current Status, Problems and Prospects]. *Ekonomichni visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy «Kyivskiy politekhnichnyi instytut*. №20. 19–24 [in Ukrainian].

8. Radchenko O.D., Tkach L.L., Dendebera O.P. (2020). Derzhavne rehuliuвання ta pidtrymka ahrarynykh innovatsii v Ukraini [State regulation and support agrarian innovations in Ukraine]. *Ekonomika APK*, 11. 119–136. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202011119> [in Ukrainian].

9. Mesel-Veseliak V.Ia., Fedorov M.M. (2016). Stratehichni napriamy rozvytku ahrarynoho sektoru ekonomiky Ukrainy [Strategic directions for the development of the agricultural sector of Ukraine's economy]. *Ekonomika APK*. № 6. 37–49 [in Ukrainian].

10. Ilchuk M.M., Konoval I.A. (2015). Efektyvnist investytsiinoho protsesu stvorennia ta funktsionuvannia vysokotekhnolohichnoho silskohospodarskoho pidpriemstva [Efficiency of the investment process of creation and functioning of a high-tech agricultural enterprise]. *Ekonomika APK*. № 5. 55–61 [in Ukrainian].

11. Lohosha R.V., Diachenko M.V. (2023). Teoretyko-metodolohichni osnovy formuvannia derzhavnoho rehuliuвання protsesiv innovatsiinoho rozvytku APK v umovakh hlobalnykh transformatsii [Theoretical and Methodological Foundations for the Formation of State Regulation of the Processes of Innovative Development of the Agroindustrial Complex in the Context of Global Transformations]. *Aktualni pytannia u suchasni nautsi*. № 11 (17). 138–152. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11\(17\)-138-152](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11(17)-138-152) [in Ukrainian].

12. Lohosha R.V., Diachenko M.V. (2023). Zarubizhnyi dosvid zastosuvannia metodiv derzhavnoho rehuliuвання innovatsiinoho rozvytku APK [Foreign experience of applying methods of state regulation of innovative development of agricultural industry]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*. № 1 (260). 52–59. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7786997> [in Ukrainian].

